

בית הדין לחוזים אחידים		ו"ע 1049/00	
לפני	כבוד השופט יהונתן עדיאל - אב בית הדין	19/03/02	
	מר שלום דורון - חבר		
	עו"ד יהודית ארבל - חברה		

בעניין: התאחדות בעלי אולמות ואירועים בישראל

ע"י ב"כ ליאור חלימי המבקשת
עו"ד

- נ ג ד -

1. היועץ המשפטי לממשלה
2. המועצה הישראלית לצרכנות
3. הרשות להגנת הצרכן

המשיבים

פסק-דין

1. המבקשת היא התאחדות בעלי אולמות אירועים בישראל המאגדת בתוכה, כפי שעולה מהבקשה, בעלי אולמות וגני אירועים בישראל.

על פי האמור בבקשה, "לאור העובדה כי מדי יום נכרתים הסכמים רבים בין מזמיני אירועים לבין חברי המבקשת, ומאחר קיים צורך ממשי להסדיר את נושא זה באמצעות חוזה מגובש ומסודר, שיעגן את זכויות וחובות הצדדים ויתמודד עם הנושאים הייחודיים לענף האירועים והשמחות, נערך על ידי המבקשת חוזה אחיד".

לגבי חוזה זה מבקשת התאחדות בעלי אולמות אירועים כי בית הדין יאשר שאין בו תנאים מקפחים בהתאם לסעיף 12 לחוק החוזים האחידים, תשמ"ג - 1982.

2. במהלך הדיונים עלתה השאלה האם הבקשה אינה נוגדת את חוק ההגבלים העסקיים, לאור כך שהאישור המתבקש על ידי המבקשת נועד לאשר חוזה אחיד שיופץ על ידי המבקשת בין חבריה וישמש כקו פעולה אשר קובעת המבקשת, כאיגוד עסקי, לחבריה, בניגוד לסעיף 5 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988.

נציג היועץ המשפטי לממשלה העלה טענה זו עוד בכתב התשובה שהגיש לבקשה ביום 29.10.00. בהמשך, בהודעתו לבית הדין מיום 2.11.00, הודיע נציג היועץ המשפטי לממשלה שעל פי עמדת רשות ההגבלים העסקיים "פניית התאחדות בעלי אולמות אירועים בישראל - המאגדת כ- 250 בעלי אולמות אירועים - לבית הדין לחוזים אחידים בבקשה לאישור חוזה אחיד, מהווה הסדר כובל המחייב מתן אישור בית הדין להגבלים עסקיים, בהתאם לסעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988".

כך גם הובהר במכתבה של עו"ד טליה פרגר-סולומון מרשות ההגבלים העסקיים לבא-כוח המבקשת מיום 23.10.00, כי עמדתה של הרשות להגבלים עסקיים היא כי "עצם הגשת חוזה מעין זה, לאישור בית הדין על ידי ההתאחדות מהווה משום המלצה של איגוד עסקי לחבריו בדבר נקיטה בקו פעולה, אשר עלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים ביניהם". הפחתת התחרות, הסבירה נציגת הרשות באותו מכתב, "נעוצה בכך ששחקנים בענף עשויים להנהיג חוזי התקשרות דומים, באמצעות אימוץ החוזה האחיד שהוגש לאישור בית הדין. גם אם בעלי האולמות אינם מחויבים באימוץ החוזה, יהווה החוזה "ברירת המחדל" להתקשרות בענף". לפיכך, עמדתה של הרשות להגבלים עסקיים הנה כי "הגשת החוזה לאישור בית הדין לחוזים אחידים על ידי ההתאחדות מהווה הסדר כובל, לאור התקיימות תנאיו של סעיף 5 לחוק ההגבלים העסקיים".

3. בעקבות כך הוחלט בישיבה מיום 25.12.00 לפצל את הדיון בתיק זה, באופן שתחילה תידון השאלה האם מדובר בהסדר כובל.

לאחר אותה החלטה, ביום 28.1.01, ביקש בא-כוח המבקשת לדחות את הדיון שנקבע בתיק זה ליום 1.2.01 כדי לאפשר לו לנהל מגעים עם הממונה על ההגבלים העסקיים במטרה לבחון אפשרות לקבל פטור מאישור הסדר כובל או, כדבריו, "למצוא מוצא אחר שיאפשר להסיר את המכשול". בישיבה מיום 28.2.01 הודיע בא-כוח המבקשת כי אינו רואה מקום למשוך את הבקשה עד למתן החלטה בנושא זה על-ידי הממונה על ההגבלים העסקיים, והוא ביקש לדחות את הדיון בתיק למספר חודשים עד שתינתן בעניין זה החלטה. בקשה אחרונה זו של ב"כ המבקשת נדחתה, והוחלט על הגשת סיכומים בסוגיה זו. עם זה, יש לציין, שעד היום, בחלוף כשנה וחצי מאז הגשת הבקשה, וכשנה מעת שב"כ המבקשת ביקש לדחות את הדיון למספר חודשים כדי להסדיר את הנושא עם הממונה על הגבלים עסקיים, לא נמסר לנו על מתן החלטה בנושא זה על ידי הממונה. לאור זאת אין מנוס מלבחון את השאלה שעורר היועץ המשפטי לגופה.

4. היועץ המשפטי לממשלה טוען, כי התאחדות בעלי אולמות האירועים בישראל הנה איגוד עסקי כמשמעו בסעיף 1 לחוק ההגבלים העסקיים, והחוזה האחד שאותו היא מבקשת לאשר הנו בגדר "קו פעולה... העלול למנוע או להפחית תחרות בעסקים", כמשמעו בסעיף 5 לחוק. התנאים המפורטים בחוזה, טוען נציג היועץ המשפטי לממשלה, מהווים קווי פעולה אשר עלולים להפחית את התחרות, שכן בהעדרם, יוכל כל אחד מהחברים בהתאחדות להפעיל את שיקול דעתו העסקי, לנהל משא ומתן פרטני עם לקוחותיו ולעצב את פרטי העסקאות בהן הוא מתקשר באופן עצמאי. לפיכך, נטען, קיומו של החוזה, עלול להפחית את התחרות בין בעלי אולמות האירועים החברים במבקשת, ולהביא להאחדת רכיבים שלמים בעסקאות בהן עתידים חברי ההתאחדות להתקשר בהתאם לתנאי החוזה האחד.

עוד טוען היועץ המשפטי לממשלה, שעצם הגשת החוזה האחד לאישורו של בית הדין לחוזים אחדים, היא כשלעצמה בגדר המלצה, אם לא קביעה, של ההתאחדות לחבריה.

5. המשיבה מבקשת לדחות את עמדתם של היועץ המשפטי לממשלה והממונה על ההגבלים העסקיים, והיא מעלה בעניין זה מספר טענות:

ראשית, טוענת המשיבה, "לא די בכל פגיעה בתחרות על מנת להיכלל בגדרו של חוק ההגבלים העסקיים ונדרשת פגיעה משמעותית לשם כך". לפי טענה זו של המבקשת, הפגיעה בתחרות העשויה לצמוח עקב החוזה האחד איננה פגיעה משמעותית.

שנית, נטען, "המשיבה אינה מתווה קו פעולה ואינה ממליצה לגביו לחבריה, אלא, לכל היותר תפנה את חבריה, בעתיד, לדרך התקשרות אפשרית עם לקוחות פוטנציאליים, וזאת לאחר שיושלמו ההליכים המשפטיים הנוגעים לאישור החוזה האחד ובמתכונת שבה יאושר". בא-כוח המבקשת מדגיש בהקשר זה כי על פי החוזה האחד כל צד (חבר המשיבה) רשאי לפעול כרצונו, ללא תכתיבים וללא התערבות כלשהי בבסיס עסקיו ושיקול דעתו העסקי נותר עצמאי.

עוד, מסביר ב"כ המבקשת, שלחברי המבקשת "טפסי הזמנת אירוע" שונים, המנוסחים ונקבעים באופן עצמאי על-ידי כל אחד מהם. טפסים אלה נטען, מפרטים, בין השאר, את סוגי השירותים והמוצרים המוצעים, התמורה המוסכמת ואופן התשלום והם משקפים את המדיניות העסקית הבלעדית והייחודית לכל אחד מביניהם ומבלי שלהתאחדות יש נגיעה ו/או השפעה עליהם.

צירוף החוזה האחיד, לכשיאושר, בתנאים ובנוסח שייקבעו, ל"טפסי הזמנת אירוע" של כל חבר שירצה בכך, כמפורט בסעיף 1.1 לחוזה האחיד, טוענת המבקשת, יוכל לשמש חוזה מגובש, המשרת את שני הצדדים גם יחד, בעוד מרכיב התחרות בין חברי המשיבה אינו נפגע כלל. בעשיית שימוש בחוזה האחיד, טוענת המבקשת, אין כדי "למנוע ו/או להפחית מהתחרות בעסקים בין חברי המשיבה, משום שכל אחד ממרכיבי התחרות היסודיים והעיקריים בענף האירועים והשמחות נותר פתוח לשיקול דעתם העצמאי והבלעדי של כל אחד מבין החברים לרבות בנושא התמחור, המוצרים והשירותים המוענקים ואופן התשלום".

בנוסף, טוען בא-כוח המבקשת, בשלב זה, בטרם דן בית הדין בכל ההיבטים הנוגעים לדיני החוזים האחידים הקשורים בחוזה זה, לפני שקבע את אופן ותנאי האישור של החוזה האחיד, ולאור האפשרות שבעקבות הדיון יחולו שינויים בחוזה האחיד, כפי שהוגש לאישור בית הדין, טרם הגיע העת לבחון את החוזה בהקשר לדיני ההגבלים העסקיים. מעבר לכך, טוען בא-כוח המבקשת, המבקשת אינה ממליצה ואינה מנחה את חבריה לאמץ ו/או לעשות שימוש כלשהו בחוזה האחיד והיא ממתינה בעניין זה לסיום הליכי אישורו בבית הדין.

6.על-פי סעיף 5 לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח1988-:

"קו פעולה שקבע איגוד עסקי לחבריו או חלקם העלול למנוע או להפחית תחרות בעסקים ביניהם, או קו פעולה כאמור שהמליץ עליו לפנייהם יראו כהסדר כובל כאמור בסעיף 2, ואת האיגוד העסקי וכל אחד מחבריו הפועל על פיו כצד להסכם הכובל".

"איגוד עסקי" מוגדר בסעיף 1 לחוק כ: "חבר בני אדם, בין מאוגד ובין שאיננו מאוגד, שמטרותיו, כולן או חלקן, הן קידום ענייניהם העסקיים של החברים בו".

7.המבקשת אינה חולקת על כך שהיא "איגוד עסקי" כמשמעותו בסעיף 1 לחוק ההגבלים העסקיים. כך גם ניתן ללמוד, כפי שמציין היועץ המשפטי לממשלה, מסעיף 1 לבקשה שבו מציינת המבקשת כי היא מאגדת בתוכה בעלי אולמות וגני אירועים בישראל. מטרתה של המבקשת בבקשה זו, כפי שהיא עולה מסעיף 2 לבקשה, "להסדיר את נושא זה באמצעות חוזה מגובש ומסודר, שיעגן את זכויות וחובות הצדדים להתמודד עם הנושאים הייחודיים לענף האירועים והשמחות", מלמד גם הוא על כך שמטרתה, או לפחות אחת ממטרותיה, של המבקשת היא קידום ענייניהם העסקיים של חבריה.

8. גם הדרישה לקיומו של "קו פעולה" שקבע או המליץ האיגוד העסקי לחבריו, מתקיימת במקרה זה.

9. טענתה העיקרית של המבקשת בהקשר זה, היא שהמבקשת איננה מתווה קו פעולה ואינה ממליצה לחבריה לנהוג לפי קו פעולה זה "אלא לכל היותר, תפנה את חבריה, בעתיד, לדרך התקשרות אפשרית עם לקוחות פוטנציאליים".

10. אין לקבל טענה זו. כפי שנקבע בערר 2/89 מועצת המובילים בישראל נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (לא פורסם):

"לעניין סעיף 5 לחוק גם המלצה מכללא של איגוד עסקי לחבריו (ולא רק הנחיה או הוראה מחייבת) תיראה כהסדר כובל, ובלבד שהוכח שאותו קו פעולה שקבע האיגוד העסקי עלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בין חברי האיגוד".

מכאן, שקו פעולה, כדי שייחשב הסדר כובל, אינו חייב שיהא קו פעולה מחייב, גם לא מנחה, ודי בכך שיהא זה קו פעולה מומלץ. לצורך כך די בהמלצה מכללא. הצבעה בפני חבריה של המבקשת על "דרך התקשרות אפשרית עם לקוחות פוטנציאליים", כפי שנטען על ידה, נופלת באופן מובהק בגדרו של "קו פעולה כאמור שהמליץ עליו" איגוד עסקי לחבריו, כמשמעו בסעיף 5 לחוק. העובדה שחבריה של המבקשת אינם חייבים לקבל המלצה זו וכי אימוצו של החוזה או חלקים ממנו נותר פתוח לשיקול דעתם, אינה גורעת מאופייה של המלצה זו כקו פעולה שקבע איגוד עסקי לחבריו כמשמעו בסעיף 5 לחוק.

11. עוד טוענת המבקשת, שכיום היא אינה ממליצה ואינה מנחה את חבריה לאמץ ו/או לעשות שימוש כלשהו בחוזה האחיד, והיא לא תעשה כן אלא לאחר שיסתיימו הליכי האישור בבית הדין.

12. אין לקבל גם טענה זו. המבקשת עצמה אינה בעלת אולמות אירועים, היא גם איננה מנהלת אולמות כאלה. כפי שכבר נאמר, על פי הבקשה עצמה, תכליתה של הבקשה היא "להסדיר את נושא זה באמצעות חוזה מגובש ומסודר" (סעיף 2 לבקשה). משמע, בדעת המבקשת להסדיר את ההתקשרויות של חבריה עם מזמיני אירועים באמצעות החוזה האחיד שיאושר על ידי בית הדין. מכאן ברור, שבדעת המבקשת, לאחר שהחוזה יאושר על

ידי בית הדין, להפיץ את החוזה בין חבריה ולהמליץ לפניהם לנהוג על פי חוזה זה, או, כשיטתה, להצביע בפני חבריה על האפשרות לנהוג על פי חוזה זה.

בנסיבות אלה ברור שגם אם המבקשת, כטענתה, אינה ממליצה כיום לפני חבריה לנהוג לפי החוזה, כך בדעתה לעשות בעתיד.

13. אולם, בהנחה שמדובר בהסדר הנופל בגדרו של סעיף 5 לחוק, המבקשת לא תהא רשאית לעשות בחוזה שיאושר על ידי בית הדין שימוש כזה. זאת, משום שמעשה כזה, כל עוד לא אושר החוזה על ידי בית הדין להגבלים עסקיים או ניתן לגביו פטור מקבלת אישור על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים, יהא בגדר עבירה על החוק.

14. בנסיבות אלה, בית הדין לא יאשר את החוזה, שנועד לשימוש אשר נוגד את חוק ההגבלים העסקיים, ואף מהווה עבירה פלילית.

גם אם בדעת המבקשת להגיש חוזה זה, לאחר אישורו על ידי בית הדין לחוזים אחידים, לאישורו של בית הדין להגבלים עסקיים (דבר שלא נטען על ידה), איננו רואים מקום לקיים דיון תיאורטי, כאשר מלכתחילה כלל לא ברור שהמבקשת תזכה לאישורו של החוזה, מה גם שפנייתה לממונה על ההגבלים העסקיים לשם קבלת פטור מאישור כזה, לא העלתה עד היום תוצאות.

15. יתרה מזו, אנו סבורים שיש ממש גם בטענתו של היועץ המשפטי לממשלה, כי עצם הפנייה לבית הדין בבקשה לאשר את החוזה, יש בה משום מסר ברור לחבריה של המבקשת אשר מכוון אותם לנהוג על פי החוזה. לפיכך, עצם הגשת הבקשה מקיימת, כפי שטוען היועץ המשפטי לממשלה, לפחות את יסוד ההמלצה שבסעיף 5 לחוק. בהקשר זה יש לציין, שקבלת אישורו של בית הדין לחוזים אחידים לחוזה, אינה מהווה תנאי לעשיית שימוש בחוזה על ידי חברי המבקשת. משמע, גם כיום, ועוד בטרם ניתן אישור בית הדין לחוזה, אין מניעה מלפני חברי המבקשת לעשות בחוזה זה שימוש.

16. טענתה האחרונה של המבקשת, היא שאין בחוזה זה כדי לפגוע פגיעה ממשית בתחרות.

17. איננו מקבלים גם טענה זו. בחוזה נכללות הוראות עסקיות מובהקות: סעיף 2.3 לחוזה, אשר קובע, את הכמות המקסימלית (10%) של "מנות רזרבה" שבעל האולם

מתחייב לספק למזמין; סעיף 3.1 לחוזה, הקובע שעל המזמין לשלם את כל התשלומים שהתחייב לשלם עד למועד האירוע; סעיף 3.3 לחוזה, אשר קובע, שעל המזמין לשלם לאולם, מיד בתום האירוע את יתרת התשלום עבור האירוע, לרבות תשלום עבור כל שעת אירוע נוספת מעבר לשעות המופיעות בטופס ההזמנה; סעיף 3.2.2 הקובע, תוספת (20%) עבור מנות מעבר למנות הרזרבה; סעיף 3.4 לחוזה, המנחה את בעלי האולמות לוודא שהתקליטן ו/או הזמר ו/או התזמורת ו/או כל בעלי המקצוע שיוזמנו על ידו יישאו, ישירות, בתשלומים המגיעים לכל גורם מוסמך בקשר עם זכויות היוצרים ביצירות מוסיקליות שיושמעו על ידם במהלך האירוע; שיעור הפיצוי שעל המזמין לשלם לבעל האולם במקרה של ביטול האירוע (סעיף 5.2 לחוזה); והעדר אחריות לנזקים מסוימים שיתרחשו במהלך האירוע.

18. כל אלה הן הוראות המתייחסות לרכיבים חשובים בחוזה ההתקשרות שבין בעל האולם למזמין, והמלצות המבקשת לחבריה לנהוג בעניינים אלה על פי מתכונת מתואמת ואחידה עשויה בהחלט להביא להפחתת התחרות בנושאים אלה בין בעלי האולמות. לאור מספרם של בעלי האולמות החברים אצל המבקשת והעובדה כי מדובר, למעשה, בניסיון להסדיר את אופן ההתקשרות בענף שלם, לא יכול להיות ספק בכך שהפגיעה בתחרות אשר עלולה להיגרם עקב המלצה על קווי פעולה אלה היא פגיעה משמעותית.

19. התוצאה היא שאנו מקבלים את בקשת היועץ המשפטי לממשלה ודוחים את הבקשה.

20. המבקשת תשלם למשיב שכ"ט עו"ד בגין הליך זה בסכום של 10,000 ש"ח בצירוף מע"מ.

ניתן היום, ו' ניסן תשס"ב (19.3.2002), בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

יהונתן עדיאל	מר שלום דורון	עו"ד	יהודית
ארבל			

שופט	חבר	חברה
------	-----	------

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח